

कुल प्रश्नों की संख्या : 18]

[कुल मुद्रित पृष्ठों की संख्या : 7

D-191512-B

विषय : संस्कृत (सामान्य)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 75

निर्देश : (i) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
(ii) सुन्दरं सुस्पष्टञ्च लिखत।

प्रश्न-1 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत— [3]

रतनपुरस्य जनपदान्तर्गते शताधिक वर्ष पूर्व 'लगरा' इति ग्रामात् स्वपत्न्या सह जीविकोपार्जनार्थं 'परसू' नाम्नः कैवर्त्यः निर्गतः। तौ अरपा नद्याः तटे अतिष्ठताम्। अरपायाः तटे एकः लघुग्रामः आसीत्। परसू अरपा नद्यां प्रतिदिनं मत्स्याखेटं करोति स्म।

प्रश्न-2 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत— [3]

5 नवम्बरः 2013 ख्रीष्टाब्दस्य बुधवासरे सर्वत्र मङ्गलम् मङ्गलमिति ध्यनिः भारते व्याप्ता आसीत्। भारतीयानां दृष्टिः इसरो संस्थायाः मङ्गलकार्यक्रमे आसीत्। श्रीहरिकोटायाः सतीशधवनान्तरिक्षकेन्द्रे उपस्थिताः जनाः उल्लसिताः सन्ति। प्रायः सार्धसप्तवादने मङ्गलयानस्य प्रवाहकः भागः सक्रियः अभवत्।

- प्रश्न-3 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]
सङ्गच्छध्वं संवदध्वं सं वो मनांसि जानताम्।
देवाभागं यथापूर्वं संजानाना उपासते ॥
- प्रश्न-4 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]
आचार्यात्पादमादत्ते पादं शिष्यः स्वमेधया।
कालेन पादमादत्ते पादं स ब्रह्मचारिभिः ॥
- प्रश्न-5 वाक्यं शुद्धं कृत्वा लिखत— [1×3=3]
(i) अग्निं स्वाहा।
(ii) सः निर्धनं वस्त्रं ददाति।
(iii) ग्रामस्य बहिः सरः अस्ति।
- प्रश्न-6 विग्रहपदानां सामासिक शब्दं लिखित्वा नाम लिखत— [1×3=3]
(i) घन इव श्यामः
(ii) पीतम् अम्बरं यस्य सः
(iii) दिनं करोति इति
- प्रश्न-7 निर्देशानुसारेण त्रिषु वचनेषु धातुरूपं लिखत— [1×3=3]
(i) 'नृत्' - लोट्लकार - म.पु.
(ii) कृ (आ.प.) - लृट्लकार - प्र.पु.
(iii) भक्ष (प. पद) - लट्लकार - उ.पु.
- प्रश्न-8 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत— [1×4=4]
(i) मत्स्यपालन क्षेत्रे कः पुरस्कारः दीयते ?
(ii) किं पर्व आसन्नं वर्तते ?
(iii) भारत्यै किं अतीव रोचते ?
(iv) साधोः शक्तिः किमर्थं भवति ?
(v) प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः प्रतिप्रियं के इच्छन्ति ?
(vi) कः देशः स्वकीये प्रथम प्रयासे मङ्गलग्रहकक्षं अलभत् ?

प्रश्न-9 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि हिन्दी भाषायां लिखत— [1×4=4]

- (i) विभवः कं प्रपातं द्रष्टुम् इच्छति ?
- (ii) के रोगाणाम् अपहारकाः ?
- (iii) अजाचारिका बालिका कां खादितवती ?
- (iv) जनः किमर्थं पदातिः गच्छति ?
- (v) कः ब्रह्मचारिभिः पादम् आदत्ते ?
- (vi) हेमन्तकाले किं सुखावहं भवति ?

प्रश्न-10 स्वपाठ्यपुस्तकात् चतस्रः सूक्तीः लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत् । [4]

प्रश्न-11 (अ) प्राचार्य प्रति शुल्क क्षमापनार्थं लिखितेऽस्मिन् प्रार्थनापत्रे रिक्तस्थानानि मञ्जूपायां प्रदत्त पदानां सहाय्येन पूरयत— [½×8=4]

(न्यूनः, मम, एका, निवेदयामि, कर्मचारी, सदस्याः, निर्वाहः, महोदयः)

सेवायाम्

प्राचार्य -----

शास. उच्च. माध्य. विद्यालयः

राजनांदगाँव नगरं, छत्तीसगढम्

विषय : शुल्क क्षमापनार्थं प्रार्थनापत्रम्।

महोदय,

सविनयं निवेदनम् अस्ति यत् ----- पिता एकः चतुर्थश्रेणी -----
अस्ति। तस्य मासिक आयः अतीव ----- अस्ति। येन परिवारस्य -----
काठिन्येन भवति। मम परिवारे माता, पिता, द्वौ भ्रातरौ ----- भगिनी च इति
पञ्च ----- सन्ति। अतः अहं भवन्तं ----- यत् मम अध्ययन शुल्कं
क्षमापयतु।

http://www.cgboardonline.com

दिनांक : 20.10.2018

भवदीयः शिष्यः

अनुक्रमाङ्क—अ, ब, स

अथवा

स्वविद्यालयस्य वर्णनं कुर्वन् मित्रं प्रति पत्रं लिखत—

(ब) अधोलिखितं अपठितांशं पठित्वा निर्देशानुसारेण संस्कृत भाषायाम् उत्तरत— [4]

मातृभूमिः बहुविधैः द्रव्यैः अस्मान् उपकरोति । तस्यै अस्माकमपि कर्तव्यं यत् वयं कायेन, मनसा, वाचा, धनेन च स्वमातृभूमेः उन्नतिं कुर्याम । देशाय अस्माकं देशवासिनां हृदयेषु प्रेम भवेत् । मातृभूमिं प्रति सम्मानं भवेत् । अतएव कथितम्—
'जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी' ।

प्रश्नाः

- (i) गद्यांशस्य उपयुक्तं शीर्षकं लिखत ।
- (ii) गद्यांशस्य सारांशीकरणं संस्कृत भाषायां कुरुत ।

अथवा

- (i) मातृभूमिः कथम् अस्मान् उपकरोति ?
- (ii) मातृभूम्यै अस्माकं किं कर्तव्यम् अस्ति ?
- (iii) 'भवेत्' इति धातौ कः लकारः अस्ति ?
- (iv) 'जननी' इति पदस्य विलोमपदं किमस्ति ?

प्रश्न-12 स्वपाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे न आगच्छत् । [5]

प्रश्न-13 संस्कृतभाषायां निबन्ध लेखनं कुरुत (कोऽपि एकः) (द्वादश वाक्येषु)— [½×12=6]

- (i) महाकविः कालिदासः
- (ii) मम प्रदेशः (छत्तीसगढः)
- (iii) होलिकोत्सवः
- (iv) ग्राम्य जीवनम्

प्रश्न-14 निम्नलिखितयोः अङ्कयोः संस्कृतभाषायां लिखत—

[1×2=2]

(i) 105

(ii) 136

प्रश्न-15 निम्नयोः शब्दयोः सन्धि-विच्छेदं कृत्वा नाम लिखत—

[1×2=2]

(i) पुरस्कारः

(ii) सुबन्तः

प्रश्न-16 वाच्यमवबोधय नाम लिखत—

[1×2=2]

(i) श्रद्धया अत्र स्थीयते।

(ii) त्वया पुष्पाणि चीयन्ते।

प्रश्न-17 रेखाङ्कित शब्दयोः प्रत्ययं पृथक् कुरुत—

[1×2=2]

(i) अहं भारतस्य नागरिकः अस्मि।

(ii) गुरोः गुरुत्वम् वर्णयितुं कः समर्थः।

प्रश्न-18 (अ) उचितं शब्दं चित्वा लिखत—

[1×5=5]

(i) 'प्रीतयः' शब्दे विभक्तिः अस्ति—

(अ) प्रथमा

(ब) द्वितीया

(स) तृतीया

(द) चतुर्थी

- (ii) 'द्रष्टुम्' पदे प्रत्ययः अस्ति—
(अ) क्त्वा
(ब) ल्यप्
(स) तुमुन्
(द) क्तवतु
- (iii) 'रामः हयः विद्यालयं गतवान्' इति वाक्ये अव्ययम् अस्ति—
(अ) रामः
(ब) हयः
(स) विद्यालयं
(द) गतवान्
- (iv) 'यद्यपि' इति शब्दस्य सन्धिः भवति—
(अ) यद् + अपि
(ब) यद्य + पि
(स) यदि + आपि
(द) यदि + अपि
- (v) 'सह' योगे विभक्तिः भवति—
(अ) प्रथमा
(ब) द्वितीया
(स) तृतीया
(द) चतुर्थी

(ब) उचितं स्तम्भं सुमेलनं कुरुत—

[1×5=5]

(अ)	(ब)
(i) प्राणेभ्योऽपि प्रियः	- चतुर्थी विभक्ति
(ii) अभिनन्देत्	- क्त्वा

[7]

(iii) नमः योगे	-	सुहृद्
(iv) पठित्वा	-	अव्ययः
(v) सर्वत्र	-	उपसर्गः

(स) अधोलिखितानां भिन्नं पृथक् कुरुत—

[1×5=5]

(i) वर्धमानः	वर्तमानः	सेवमानः	शक्तिमानः
(ii) संस्कृते	गम्यते	क्रियते	दृश्यते
(iii) मुखम्	हस्तम्	वस्त्रम्	पादम्
(iv) पुत्राः	तनयः	व्याकुलः	तनुजः
(v) मुसलम्	ठलूखलम्	सूर्पम्	कुल्या

.....

<http://www.cgboardonline.com>

Whatsapp @ 9300930012

Send your old paper & get 10/-

अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से